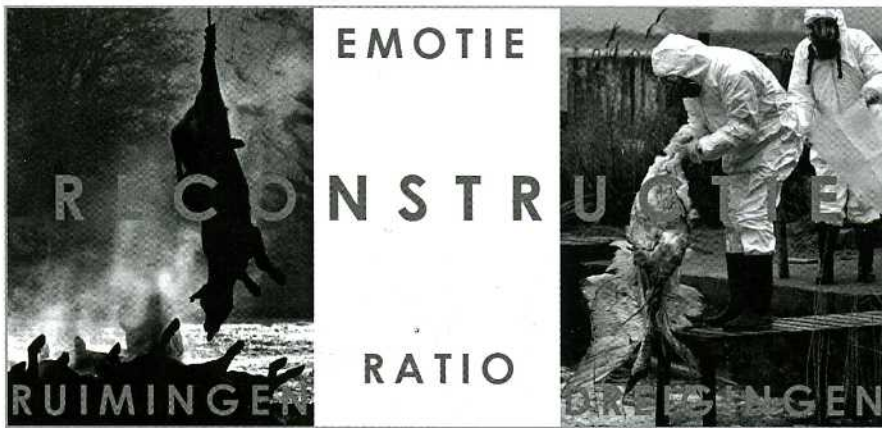

Stallen in het Landschap

01.3 Jeroen van Westen en Julian Scaff

LANDSCHAP MENS EN DIEREN

RECONSTRUCTIE

WONEN	WONEN	rood voor rood	WERKEN	RUIMTELIJKE STRUCTUUR
LANDBOUW	x	extensivering	intensivering	
NATUUR	verweving	groen voor rood	?	
LANDSCHAP	cultuurhistorie	ruimtelijke kwaliteit	topografie	
RECREATIE	verweving	extensivering	x	
WATER	afkoppelen	extra-extra	zuiveren	
MILIEU	?	limieten (emissie)	groen voor rood	
WEGEN	?	?	VERDICHTING	
	woonklimaat	leefklimaat	werkklimaat	

VERBETEREN CONCENTRATIEGEBIEDEN

EN DIEREN
EN DIEREN
EN DIEREN
MENS
EN DIEREN
EN DIEREN
EN DIEREN
EN DIEREN
EN DIEREN
EN DIEREN

Twijfelvelden

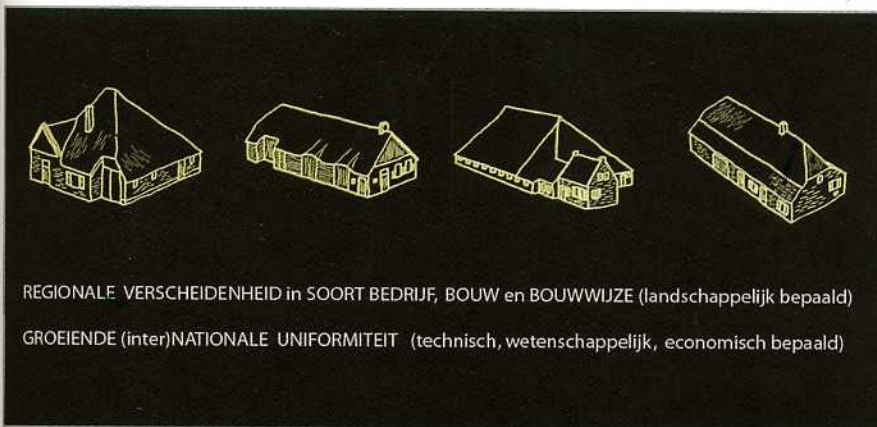
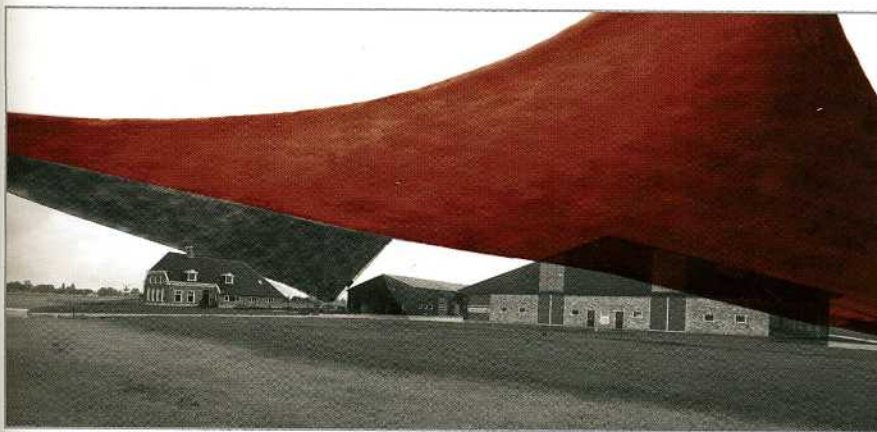
Golven van emoties sloegen over Nederland, Europa, Azië toen achter elkaar MKZ en vogelgriep lieten zien hoeveel dieren in stallen worden gehouden, en hoe ernstig een ziekte huis kan houden in deze veestapels. Van Westen en Scaff stellen dat ook de Reconstructie in het leven is geroepen op golven van emotie en angst en dat – al lijkt het op een integrale aanpak – Gemeenten, Provincies, beroepsorganisaties, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties als ongelijkwaardige categorieën oplossingen proberen te bedenken. Men zoekt naar functiescheiding, naar een ontmenging van werken, wonen, recreëren en natuur, dat wat juist de afgelopen vijftig jaar op het platteland in elkaar aan het overlopen was. Eigenlijk was het platteland tot een gemengd bedrijf gegroeid.

Nu moet binnen de Reconstructie gezocht worden naar manieren om intensieve veehouderij zo te isoleren dat het overspringen van ziektes van bedrijf naar bedrijf moeilijker wordt en er paal en perk gesteld wordt aan de groei van het totaal aantal dieren in de veehouderij. Hiervoor werden gebieden aangewezen (de LOG's) waar bijna niet gewoond wordt, geen waardevolle natuur is of de potentie daarvoor, en waar niet gerecreëerd wordt of kan worden. Er worden gebieden aangewezen die tot dan toe in een planologische windstille leefden. Hier mogen megastallen verrijzen; het gaat om welhaast industriële ontwikkelingen in een platteland dat net ontdekt was als de rustgevend tegenhanger van onze jachtige economie en waar toch ook plaats is voor wonen en kleinschalige bedrijfjes. Ook dit roept opnieuw emoties op.

Relatie mens, dier en landschap – rationeel en emotioneel

Ons beeld van een wereld waar mens, dier en landschap samen een gelijkwaardige eenheid vormen is allang uitgeroeid en vervangen door een wereld waarin weinig mensen heel veel dieren produceren in bedrijven die niet direct een relatie hebben met het landschap waarin ze staan. Hoewel onderzoekers hebben vastgesteld dat in de nieuwe megastallen minder ziekte voorkomt, minder geur vrij komt, minder bijgedragen wordt aan de verzuring en dat de dieren er levendig zijn, willen we emotioneel geen grote stallen op het platteland.

Als we nu na tien jaar Reconstructie kijken waar we staan dan valt op dat de bedrijven onhandig liggen ten opzichte van transportwegen, terwijl er meer vervoersbewegingen ontstaan zijn. Een bedrijventerrein zou wellicht een betere locatie zijn maar daar is de grond duurder én emotioneel zien we varkens en geiten liever op het platteland.

REGIONALE VERSCHIEDENHEID in SOORT BEDRIJF, BOUW en BOUWWIJZE (landschappelijk bepaald)

GROEIENDE (inter)NATIONALE UNIFORMITEIT (technisch, wetenschappelijk, economisch bepaald)

Vraag en discussie

De vraag die aan de ontwerpers werd gesteld is hoe de stallen en hun omgeving ontworpen kunnen worden op zo'n manier dat de doelstellingen van de Reconstructie gehaald kunnen worden, dat de intensieve veehouderij op een duurzame manier kan produceren én dat de inpassing van de stallen door de bevolking meer geaccepteerd wordt. Van Westen en Scaff vinden dat bouwkunst in de ruimste zin van het woord zich niet moet lenen om de kernvraag van de Reconstructie met de mantel der liefde te bedekken: is de ontmenging van functies op het platteland een goed plan?

Als we terugkijken naar de geschiedenis toonden boerderijen hoe er werd geboerd en in welk type landschap. De verschijningsvormen waren regionaal, de uiteindelijke bouwwijze vaak zelfs lokaal. En de gebouwen werden samen met het landschap steeds ouder, vergroeiden ermee. De intensieve veehouderij brengt grote schuren van staal met zich mee. De snelle ontwikkelingen in de veehouderij

vragen eerder om een flexibele architectuur, die snel aangepast kan worden aan nieuwe inzichten over bijvoorbeeld stal-inrichting, ventilatie, nieuwe technieken als luchtwassen en mestverwerking.

Sperma en voer komen binnen, vlees en mest gaan schoon en gezond de deur weer uit. Van Westen en Scaff stellen dat deze ontwikkeling heel snel is gegaan en eigenlijk de corridorbenadering, de bodem onder de Reconstructie, overbodig maakt. Want de nieuwe bedrijven zijn gesloten bedrijven, de dieren hoeven nauwelijks meer vervoerd te worden en al zeker niet van bedrijf naar bedrijf.

